

РОЗДІЛ 5 СТОРІНКА МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ

УДК 342.56(477)

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.5.23>

Бєлова Алла Сергіївна,

аспірантка кафедри державного управління і місцевого самоврядування

Навчально-наукового інституту державного управління НТУ «Дніпровська політехніка»

ORCID ID: 0000-0001-6274-7167

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ СУДОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ

REGULATORY AND LEGAL SUPPORT FOR THE FUNCTIONING OF THE COURT ADMINISTRATION SYSTEM IN UKRAINE

Стаття присвячена поглибленому аналізу нормативно-правового забезпечення функціонування системи судового адміністрування в Україні, основним завданням якої є створення належних організаційних умов для справедливого, незалежного та неупередженого здійснення судочинства. У статті детально розглядається поняття правового регулювання, як процесу упорядкування суспільних відносин за допомогою нормативно-правових актів. Особливу увагу приділено аспектам структурно-організаційного, змістовного, суб'єктивного та об'єктивного значення нормативно-правового забезпечення системи судового адміністрування. Показано багаторівневість та розгалуженість існуючої на сьогодні нормативно-правової бази, що забезпечує її ефективність та відповідність сучасним викликам, а також підкреслено її важливість для розвитку судової влади України. Визначено роль Конституції України, як спільного юридичного базу-су національної правової системи, та здійснено аналіз підзаконних нормативно-правових актів, що регулюють функціонування системи судового адміністрування. Важливе місце відведено аналізу міжнародних нормативно-правових актів та договорів, які є частиною національного законодавства України та забезпечують високі стандарти у сфері судочинства. Встановлено, що орієнтація системи судового адміністрування на відповідність міжнародним правовим документам враховує пріоритетні особливості сфери національного правосуддя та національні правові традиції. Доведено, що Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом сприяє реформуванню судової системи України відповідно до європейських стандартів та виступає рушійною силою у процесах її європеїзації.

Ключові слова: система судового адміністрування, судове адміністрування, державне управління, публічне адміністрування, публічне управління, європеїзація, верховенство права, нормативно-правове забезпечення, Угода про асоціацію з ЄС.

This article presents an in-depth analysis of the regulatory and legal framework governing the functioning of the court administration system in Ukraine, the primary objective of which is to establish the organizational conditions necessary for the fair, independent, and impartial administration of justice. The concept of legal regulation is analyzed in detail as a process of organizing social relations through regulatory legal acts. Particular attention is devoted to the structural and organizational, substantive, subjective, and objective aspects of the regulatory and legal support underpinning the court administration system. The article highlights the multilayered and extensive nature of the current legal framework, emphasizing its efficiency and adaptability to contemporary challenges, as well as its significance for the development of the judiciary in Ukraine. The role of the Constitution of Ukraine as the foundational legal basis of the national legal system is identified. Moreover an analysis is provided of the by-laws and regulations governing the functioning of the court administration system. Significant attention is devoted to the analysis of international legal acts and treaties that form part of Ukraine's national legislation, ensuring high standards in the field of judicial proceedings. It is established that the alignment of the court administration system with international legal instruments takes into account the distinctive characteristics of the national justice system and legal traditions. Furthermore, it is demonstrated that the Association Agreement between Ukraine and the European Union facilitates the reform of Ukraine's judicial system in accordance with European standards and serves as a driving force in its Europeanization process.

Key words: court administration system, judicial administration, state administration, public administration, public governance, Europeanization, rule of law, regulatory and legal support, European Union Association Agreement.

Постановка проблеми. Розуміння діючих нормативно-правових засад функціонування системи судового адміністрування в Україні є початковою, відправною точкою для належного та всебічного розв'язання проблеми європеїзації цієї системи у контексті Угоди про асоціацію з ЄС, що зумовлює актуальність дослідження з відповідної проблематики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Системний аналіз наукової літератури дозволяє дійти висновку, що до сьогодні нормативно-правове забезпечення системи судового адміністрування в Україні не було предметом самостійних наукових досліджень. Водночас, слід відмітити, що деякими науковцями досліджувалися певні аспекти правового регулювання судової діяльності та статусу суддів. Так, зокрема, аналіз сучасного адміністративно-правового забезпечення організації та діяльності місцевих загальних судів в Україні був проведений у працях І. Прошуті [1]. Вивчення та систематизацію правових засад організаційного забезпечення діяльності господарських судів в Україні здійснював І. Павлюк [2]. О. Кіпчарський, у своїх працях, розглядав сучасний стан правового регулювання організації та діяльності Служби судової охорони [3]. Вивчення сучасного стану адміністративно-правового регулювання інформаційного забезпечення судів було предметом наукових пошуків Д. Припутень [4]. М. Барсук вивчала загальний міжнародно-правовий рівень нормативно-правового забезпечення соціального захисту суддів [5]. Важливі наукові висновки для дослідження нормативно-правового забезпечення функціонування системи судового адміністрування в Україні містяться у працях таких науковців, як О. Скакуна, М. Кельмана, Р. Кельмана, Б. Ольховського, Є. Ольховського, Т. Цимбалістого, І. Петріва та ін.

Метою статті є проведення аналізу нормативно-правових актів, які регулюють функціонування системи судового адміністрування в Україні та управлінську діяльність, пов'язану із створенням належних умов для ефективного здійснення судочинства.

Викладення основного матеріалу. Історія світової цивілізації свідчить, що тільки там де була створена міцна, стабільна та дієва законодавча база, яка набула чіткої систематизації та структурованості, судова влада змогла максимально досягти своєї незалежності, ефективності та стабільності, що надало можливість утвердити принцип верховенства права, а суспільству стати по-справжньому розвиненим та громадянським.

Нормативно-правове забезпечення функціонування системи судового адміністрування в Україні є важливим елементом правового регулювання суспільних відносин в адміністративно-управлінській діяльності судової влади України, що створює юридичне підґрунтя для належного та ефективного функціонування цієї системи.

Аналіз еволюції становлення та розвитку системи судового адміністрування в Україні свідчить про чітку залежність адміністративного потенціалу судової влади України від якості нормативно-правової бази, як єдиного правового засобу досягнення організованості, упорядкованості та злагодженості у процесі виконання поставлених перед нею завдань.

Юридично-правові норми забезпечують не тільки моделювання системи судового адміністрування, а й нормування та формалізацію її адміністративно-управлінських повноважень, визначають функції та завдання конкретних організаційних структур та суб'єктів, встановлюють їх обов'язки, узгоджують взаємовідносини між ними.

Для поглибленого дослідження нормативно-правового забезпечення функціонування системи судового адміністрування в Україні вважаємо за необхідне звернутися до розкриття сутності такого поняття, як «правове регулювання».

Згідно із словничком юридичних термінів правове регулювання – форма впливу на суспільні відносини, що здійснюється за допомогою правових засобів; здійснюваний державою за допомогою всіх юридичних засобів владний вплив на суспільні відносини з метою їх упорядкування, закріплення, охорони й розвитку [6, с. 72, 73].

За науковими поглядами О. Скакуна, правове регулювання – це здійснюване державою за допомогою права і сукупності правових засобів упорядкування суспільних відносин, їх юридичне закріплення, охорона й розвиток [7, с. 529].

М. Кельман та Р. Кельман, у своїх наукових працях, дійшли висновку, що поняття правового регулювання є багатостороннім та може бути розглянуте із багатьох сторін, але, на думку науковців, необхідно погодитись із тим, що все ж таки, це процес регулювання відносин, які існують та виникають у суспільстві, а також, що це регулювання здійснюється саме завдяки праву. Із цього розуміння випливає предмет правового регулювання, під яким розуміється сукупність однорідних суспільних відносин, які регулюються встановленими нормами права. Безпосередньо предмет правового регулювання вказує на групу правових суспільних відносин, які піддаються регулюванню [8, с. 18].

На нашу думку, правове регулювання можна розглядати як процес упорядкування суспільних відносин в державі за допомогою чинних ієрархічно структурованих нормативно-правових актів, що містять норми права та визначають правові засоби для забезпечення цих норм – засоби впливу або засоби реалізації права (юридичні способи, інструменти, ресурси тощо).

На нашу думку, з огляду на теоретичну дефініцію поняття «правового регулювання» та виникнення адміністративно-правових відносин у процесі судового адміністрування, в тлумаченні поняття «нормативно-правове забезпечення функціонування системи судового адміністрування в Україні» доцільно, зокрема, виділити такі його основні значення:

1) це сукупність взаємопов'язаних та узгоджених між собою юридичних норм, що створені або санкціоновані державою, забезпечуються нею ж, за допомогою яких визначається структурно-організаційна побудова системи судового адміністрування в Україні та здійснюється правове закріплення, упорядкування суспільних відносин у відповідній сфері (формальний бік);

2) це певні юридичні можливості, якими наділені суб'єкти системи судового адміністрування, а також юридичні зобов'язання та заборони (змістовний бік);

3) це правовий високоефективний орієнтир, оцінка, показчик істинності, належності, допустимості, дійсності та достовірності адміністративно-правових явищ, що мають місце в процесі реалізації суб'єктами системи судового адміністрування наданих їм повноважень на виконання поставлених завдань (суб'єктивний бік);

4) це механізми та інструменти, що забезпечують здатність утримувати загальний стійкий порядок у сфері судового адміністрування, досягати визначеності, точності та необхідного результату; це цінність, що виступає надважливим чинником прогресу, могутнім засобом розвитку у відповідності із вимогами часу та соціальними потребами (об'єктивний бік).

Нормативно-правове забезпечення системи судового адміністрування в Україні складається із значної кількості нормативно-правових актів національного права, що відрізняються між собою за юридичною силою, сферою дії, характером волевиявлення, суб'єктами прийняття, процедурою прийняття.

Спільним юридичним базисом для всієї національної правової системи є Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [9]. Конституції України

належить верховенство у загальній системі юридичних нормативних актів держави, у зв'язку з чим їй надається найвища юридична сила.

Діяльність усіх елементів як судової влади України в цілому, так і системи судового адміністрування, повинна ґрунтуватися на конституційних засадах, які зумовлені визнанням і дією принципу верховенства права (статті 8, 129, 147 Конституції України). Як відмічають Б. Ольховський та Є. Ольховський, цей принцип є необхідною і важливою складовою теоретичної конституції правової держави, і характеризується такими вимогами:

– право знаходить своє зовнішнє вираження у Конституції, законах, підзаконних актах, що виходять від державної влади;

– чітким визначенням тих суспільних відносин або їх частини, які мають регулюватися лише законами (втому числі виключно Конституцією), і тих, які можуть бути врегульовані підзаконними актами;

– встановленням судової ієрархії законів, у тому числі визначенням Конституції як Основного Закону; наданням Конституції найвищої, а всім іншим законами – вищої юридичної сили, а всі інші нормативні акти, видані згідно з ними, мають вважатися підзаконними; ієрархією самих законів, пов'язаністю законом громадян, посадових осіб, держави в цілому, всіх інших суб'єктів права [10, с. 47-48].

Додатковим і не менш важливим джерелом конституційного права виступають рішення та висновки Конституційного Суду, які містять офіційне тлумачення Конституції України, встановлюють відповідність Конституції України законів України та у передбачених Конституцією випадках інших актів (стаття 147 Конституції України) [9]. Рішення та висновки, ухвалені Конституційним Судом України, є обов'язковими, остаточними і не можуть бути оскаржені (стаття 151² Конституції України) [9].

Т.О. Цимбалістий акцентує увагу, що акти Конституційного Суду України мають складну правову природу, можуть набувати характеру юридичного прецеденту і характеризуватися преюдиційністю. Саме тому вони є окремим, спеціальним різновидом правових актів, а також допоміжним джерелом (формою) права [11, с. 176].

Законодавчими актами вищої юридичної сили в системі нормативно-правового забезпечення системи судового адміністрування в Україні є закони України: кодифіковані та звичайні.

У найбільш узагальненому сенсі слід зазначити, що управлінські відносини у сфері здійс-

снення судового адміністрування в Україні забезпечуються адміністративним законодавством, норми якого тісно взаємодіють з нормами цивільного, господарського, земельного, фінансового, трудового, кримінального права.

У сфері організації судової влади та здійснення правосуддя в Україні основними спеціальними законами є Закони України: «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 №1402-VIII [12], «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 №2136-VIII [13], «Про Вищий антикорупційний суд» від 07.06.2018 №2447-VIII [14], «Про Вищу раду правосуддя» від 21.12.2016 №1798-VIII [15], «Про забезпечення права на справедливий суд» від 12.02.2015 №192-VIII [16], «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» від 08.04.2014 №1188-VII [17].

Інші, безпосередньо пов'язані з ними закони, характеризуються прямою чи непрямою бланкетністю правових норм відносно сфери правосуддя, відсилаючи передусім до положень основних спеціальних законів та зобов'язуючи їх враховувати у правовому застосуванні.

Відтак, принципи, правові та організаційні засади проходження державної служби в судах, органах та установах системи правосуддя врегульовані Законом України «Про державну службу» від 10.12.2015 №889-VIII [18]. Втім, частиною 4 статті 5 вказаного Закону встановлено, що особливості правового регулювання державної служби в системі правосуддя визначаються законодавством про судоустрій і статус суддів.

Важливим буде відмітити, що система судового адміністрування в Україні під час забезпечення виконання поставлених перед нею завдань враховує усі особливості процесуальної діяльності судді під час розгляду судових справ, у зв'язку з чим суттєвий вплив на управлінські рішення з питань організаційного забезпечення діяльності/роботи судів мають вимоги процесуального законодавства України. Одним із прикладів такого впливу може слугувати необхідність створення суб'єктами судового адміністрування належних організаційних умов для недопущення порушення таємниці нарадчої кімнати судді, гарантованої статтею 245 Цивільного процесуального кодексу України [19], статтею 220 Господарського процесуального кодексу України [20], статтею 228 Кодексу адміністративного судочинства України [21], статтею 367 Кримінального процесуального кодексу України [22].

Також, як приклад, можна привести повноваження керівника апарату у сфері забезпечення належного функціонування Єдиної судової інфор-

маційно-телекомунікаційної системи (частина 3 статті 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [12]), під час здійснення яких останній керується нормами наведених вище процесуальних кодифікованих законів.

Слід зазначити, що правові норми законів мають узагальнюючий характер, а тому не можуть самостійно врегульовувати конкретні суспільні відносини. Для конкретизації та виконання законодавчих приписів особливого значення набувають підзаконні нормативно-правові акти, що видаються компетентними органами або посадовими особами на підставі закону. Підзаконність цих актів не применшує їх юридичної обов'язковості. У функціонуванні системи судового адміністрування України підзаконні нормативно-правові акти відіграють достатньо важливе значення.

Відтак, утворення і ліквідація судів загальної юрисдикції на підставі пропозиції Державної судової адміністрації України за Конституцією України до 31 грудня 2017 року належали до повноважень Президента України. Відповідно до виданих Указів Президента України сформовано сучасну систему судів загальної юрисдикції, а також систему адміністративних судів України. Отже, чинні на сьогодні Укази Президента України з відповідних питань, а також з питань визначення кількісного складу суддів, призначення суддів становлять основу підзаконної нормативно-правової бази системи судового адміністрування в Україні.

Наступну сходинку в нормативно-правовому забезпеченні системи судового адміністрування в Україні посідають постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2023 №220 затверджено Державну антикорупційну програму на 2023-2025 роки [23]. Метою Програми є досягнення значного прогресу в запобіганні та протидії корупції, забезпечення злагодженості та системності антикорупційної діяльності всіх державних органів та органів місцевого самоврядування, а також належного процесу післявоєнного відновлення України. Програма спрямована на розв'язання проблем, визначених в Антикорупційній стратегії на 2021-2025 роки, затвердженій Законом України від 20.06.2022 №2322-IX «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки» [24]. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 №1578-р затверджено План заходів з реалізації зобов'язань Уряду України, взятих в рамках міжнародної ініціативи «Партнерство Біарріц» з утвердження гендерної рівності [25].

Наступними у низхідній ієрархії нормативно-правового забезпечення системи судового адміністрування слід зазначити про локальні нормативно-правові акти, прийняті її ж суб'єктами на основі норм діючого законодавства та в межах наданих законом повноважень, що надає їм правової легітимності та обов'язковості. Локальні нормативно-правові акти доцільно класифікувати за суб'єктами їх видання: акти Вищої ради правосуддя (ВРП), акти Державної судової адміністрації України (ДСА України), акти з'їзду суддів, акти Ради суддів України (РСУ).

Окрему увагу в нормативно-правому забезпеченні системи судового адміністрування в Україні слід приділити міжнародним нормативно-правовим актам та міжнародним договорам.

Згідно із статтею 9 Конституції України [9] чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Беззаперечною основою міжнародно-правового регулювання будь-яких інституцій державної влади в Україні є Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року, [26] та Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) [27]. Усі інші міжнародні нормативно-правові акти повинні відповідати цим нормативним документам та узгоджуватися з ними.

Законом від 16 вересня 2014 року №1678-VII Україна ратифікувала Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [28]. Цей багатосторонній міжнародний правовий договір став міцним фундаментом для європейського розвитку України як демократичної європейської держави з метою подальшого набуття нею членства в ЄС. І хоча цей договір у більшій своїй частині стосується питань політичної та економічної асоціації, він зобов'язує Україну реформувати сферу юстиції, забезпечивши зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості та боротьбу з корупцією.

Міжнародними нормативними документами, прийнятими у різні часи міжнародною, європейською прогресивною спільнотою, визначаються та закріплюються базові стандарти у сфері судочинства (принципи, критерії, правила, рекомендації). Такі документи мають різний рівень своєї

дії – загальносвітовий чи європейський, а також різний характер щодо своєї обов'язковості (обов'язкові чи не обов'язкові для застосування). Натомість, навіть за умови своєї необов'язковості ці документи відіграють вагоме значення у нормативно-правовому забезпеченні системи судового адміністрування в Україні, оскільки містять тлумачення та роз'яснення положень, закріплених в обов'язкових міжнародних нормативно-правових актах.

Система судового адміністрування в Україні у своїй діяльності орієнтується на всі міжнародні правові документи, що надають можливість наблизити судову владу України до європейських стандартів. Однак, таке орієнтування в обов'язковому порядку враховує пріоритетні особливості сфери національного правосуддя та національні правові традиції.

Висновки. Таким чином, за результатами проведеного аналізу встановлено, що за роки незалежності в Україні в цілому сформовано нормативно-правову базу функціонування системи судового адміністрування. Конституція України визначає основні засади її організації та функціонування, Закони України «Про судоустрій і статус суддів» та «Про державну службу» є базовими нормативно-правовими документами у цій сфері. Інші закони України та підзаконні нормативно-правові акти розвивають конституційні положення, деталізують засади організації та функціонування системи судового адміністрування, визначають її правовий статус, функції та повноваження. Проведений аналіз дає також підстави стверджувати, що система судового адміністрування має досить розгалужене нормативно-правове забезпечення своєї діяльності, що обумовлено різновекторністю завдань, поставлених перед нею державою задля забезпечення ефективного правосуддя, розвитку та удосконалення функціонування судової системи України.

Водночас, недосконалість чинного законодавства та його фрагментарність, незавершеність судової реформи, необхідність гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством ЄС, детермінують необхідність подальшого удосконалення нормативно-правового забезпечення функціонування системи судового адміністрування.

Україна будує свій унікальний шлях до європейського майбутнього. В контексті Угоди про асоціацію з ЄС перед Україною на сьогодні постає нагальна потреба активізувати діяльність у сфері законотворення та зробити все можливе для адаптації українського законодавства до норм європейського права. Це, зокрема,

передбачає проведення якісної систематизації діючого законодавства, щоб зробити його більш зрозумілим, доступним, передбачуваним у своїх формулюваннях, логічно-структурованим та стабільним. Завдяки такій систематизації нормативно-правових актів може бути вирішена актуальна проблема наявних правових колізій, дублювань та протиріч.

REFERENCES:

1. Proshutia, I. D. (2014). Administratyvno-pravove zabezpechennia diialnosti mistsevykh zahalnykh sudiv v Ukraini [Administrative and legal support of local general courts in Ukraine]. *Pravo i bezpeka*, №4 (55), 64-70 [in Ukrainian].
2. Pavliuk, I. Yu (2020). Pravovi zasady orhanizatsiinoho zabezpechennia diialnosti hospodarskykh sudiv [Legal basis for organizational support of economic courts]. *Yurydychna nauka*, №3 (105), p. 251-257 [in Ukrainian].
3. Kipcharskyi, O. M. (2021). Pravove rehuliuвання orhanizatsii ta diialnosti Sluzhby sudovoi okhorony [Legal regulation of the organization and activities of the Judicial Protection Service]. *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal*, №8 (2021), p. 227-229 [in Ukrainian].
4. Pryputen, D. (2023). Administratyvno-pravove rehuliuвання informatsiinoho zabezpechennia diialnosti sudiv [Administrative and legal regulation of information support for the activities of courts]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav*, №1, p. 144-149 [in Ukrainian].
5. Barsuk, M. A. (2024). Zahalnyi mizhnarodno-pravovyi riven normatyvno-pravovoho zabezpechennia sotsialnogo zakhystu suddiv [General international legal level of regulatory and legal support for social protection of judges]. *Publichne pravo*, №1 (53), p. 105-112 [in Ukrainian].
6. Slovychnok yurydychnykh terminiv [Glossary of legal terms: a textbook]. *Navch. posib. Uklad. V. P. Marchuk. K.: MAUP*, 2003, 128 p. [in Ukrainian].
7. Skakun, O.F. (2001). *Teoriia derzhavy i prava [Theory of State and Law: a textbook]*. Pidruchnyk. Kharkiv: Konsum, 656 p [in Ukrainian].
8. Kelman, M., Kelman, R. (2023). Doktrynni pidkhody do rozkryttia poniattia «pravove rehuliuвання» [Doctrinal approaches to the disclosure of the concept of “legal regulation”]. *Visnyk Natsionalnogo universytetu «Lvivska politehnika»*. Seriia: «Yurydychni nauky», №3 (39), p. 13-20. [in Ukrainian].
9. Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1996. [The Constitution of Ukraine of June 28, 1996]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
10. Olkhovskiy, B., Olkhovskiy, Ye. (2003). *Konstytutsiini zasady sudovoi vlady v umovakh formuvannya pravovoi derzhavy [Constitutional Principles of the Judiciary in the Formation of the Rule of Law]*. *Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy*, №1 (32), p. 45-51 [in Ukrainian].
11. Tsymbalistyi, T. O. (2008). *Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy v spravakh pro ofitsiine tlumachennia Konstytutsii i zakoniv Ukrainy: problemy pravovoi pryrody. Aktualni problemy konstytutsiinoho prava ta derzhavotvorennya: [Decisions of the Constitutional Court of Ukraine in cases of official interpretation of the Constitution and laws of Ukraine: problems of legal nature. Actual problems of constitutional law and state-building]*. *Zb. nauk pr. u 2- kh chastynakh. Chastyna persha. Khmelnytskyi: Vyd-vo Khmelnytskoho universytetu upravlinnia ta prava*, 2008, p. 173-176 [in Ukrainian].
12. *Zakon Ukrainy «Pro sudoustrii i status suddiv» vid 02.06.2016 №1402-VIII*. [The Law of Ukraine “On the Judiciary and the Status of Judges” of June 02, 2016, No. 1402-VIII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> [in Ukrainian].
13. *Zakon Ukrainy «Pro Konstytutsiinyi Sud Ukrainy» vid 13.07.2017 №2136-VIII*. [The Law of Ukraine “On the Constitutional Court of Ukraine” of July 13, 2017, No. 2136-VIII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> [in Ukrainian].
14. *Zakon Ukrainy «Pro Vyshchy antykoruptsiinyi sud» vid 07.06.2018 №2447-VIII*. [The Law of Ukraine “On the High Anti-Corruption Court” of June 07, 2018, No. 2447-VIII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text> [in Ukrainian].
15. *Zakon Ukrainy «Pro Vyshchu radu pravosuddia» vid 21.12.2016 №1798-VIII*. [The Law of Ukraine “On the High Council of Justice” of December 21, 2016, No. 1798-VIII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> [in Ukrainian].
16. *Zakon Ukrainy «Pro zabezpechennia prava na spravedlyvyi sud» vid 12.02.2015 №192-VIII*. [The Law of Ukraine “On Ensuring the Right to a Fair Trial” of February 12, 2015, No. 192-VIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19#Text> [in Ukrainian].
17. *Zakon Ukrainy «Pro vidnovlennia doviry do sudovoi vlady v Ukraini» vid 08.04.2014 №1188-VII*. [The Law of Ukraine “On Restoration of Confidence in the Judiciary in Ukraine” of April 08, 2014, No. 1188-VII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-18#Text> [in Ukrainian].
18. *Zakon Ukrainy «Pro derzhavnu sluzhbu» vid 10.12.2015 №889-VIII*. [The Law of Ukraine “On Civil Service” of December 10, 2015, No. 889-VIII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> [in Ukrainian].

19. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 18.03.2024 №1618-IV. [Civil Procedure Code of Ukraine of March 18, 2024 No. 1618-IV]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> [in Ukrainian].

20. Hospodarskyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 06.11.1991 №1798-XII. [Commercial Procedure Code of Ukraine dated November 06, 1991, No. 1798-XII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> [in Ukrainian].

21. Kodeks administratyvnoho sudochnystva Ukrainy vid 06.07.2005 №2747-IV. [The Code of Administrative Procedure of Ukraine dated July 06, 2005, No. 2747-IV]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian].

22. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 13.04.2012 №4651-VI. [The Criminal Procedure Code of Ukraine dated April 13, 2012 No. 4651-VI.]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> [in Ukrainian].

23. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro zatverdzhennia Derzhavnoi antykoruptsiinoi prohramy na 2023-2025 roky” vid 04.03.2023 №220. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On Approval of the State Anti-Corruption Program for 2023-2025” of 04.03.2023 No. 220]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

24. Zakon Ukrainy “Pro zasady derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky na 2021-2025 roky” vid 20.06.2022 №2322-IX. [The Law of Ukraine “On the Principles of State Anti-Corruption Policy for 2021-2025” No. 2322-IX of June 20, 2022]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text> [in Ukrainian].

25. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro zatverdzhennia planu zakhodiv z realizatsii zoboviazan Uriadu Ukrainy, vziatykh v ramkakh mizhnarodnoi initsiatyvy «Partnerstvo Biarrits» z utverdzhennia hendernoї rivnosti” vid 16.12.2020 №1578-r [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the action plan for the implementation of the Government of Ukraine’s commitments under the international initiative “Biarritz Partnership” to promote gender equality” of 16.12.2020 No. 1578-p]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1578-2020-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

26. Zahalna deklaratsiia prav liudyny, pryiniata i proholoshena rezoliutsiieiu 217 A (III) Heneralnoi Asamblei OON vid 10 hrudnia 1948 roku. [The Universal Declaration of Human Rights, adopted and proclaimed by UN General Assembly resolution 217 A (III) of December 10, 1948]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text [in Ukrainian].

27. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod (z protokolamy) (Yevropeiska konventsiiia z prav liudyny), ratyfikovana Zakonom Ukrainy vid 17.07.1997 №475/97-VR. [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (with Protocols) (European Convention on Human Rights), ratified by the Law of Ukraine of 17.07.1997 No. 475/97-VR]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text [in Ukrainian].

28. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony, ratyfikovana Zakonom Ukrainy vid 16 veresnia 2014 roku №1678-VII. [The Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand, ratified by the Law of Ukraine No. 1678-VII of September 16, 2014]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text [in Ukrainian].